

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Bezpieczna szkoła - przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród uczniów

Jacek Zalewski

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

10 maja 2011 r.

Organizatorzy

Partner strategiczny

NBP
Narodowy Bank Polski

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Agresja rówieśnicza może przybierać różne formy. Najogólniej można podzielić na trzy grupy:

- Fizyczna – bicie, kopanie, plucie, wymuszanie pieniędzy, zamykanie w pomieszczeniach, niszczenie własności.
- Słowna – przezywanie, wyśmiewanie, obrażanie, plotkowanie, obgadywanie, namawianie, grożenie, szantażowanie.
- Bez użycia słów i kontaktu fizycznego - wrogie gesty, miny, manipulowanie związkami przyjaźni

Przyczyny agresywnych zachowań dzieci i młodzieży

- Czynniki wrodzone, osobowościowe, które tkwią w rodzinie,
- Czynniki, które są szkole,
- Czynniki, które są w środowisku lokalnym,
- Czynniki, które tkwią w środkach masowego przekazu.

Czynniki wrodzone, osobowościowe, które tkwią w rodzinie

- Emocjonalne nastawienie do dziecka ze strony głównego opiekuna [najczęściej jest to matka]. Stwierdzono wyraźny związek pomiędzy brakiem ciepła oraz zaangażowania w sprawy dziecka, a jego późniejszymi tendencjami do wrogości wobec innych ludzi.
- Postawa tolerancyjna wobec dziecka połączona z brakiem ustalenia jasnych granic wobec agresywnego zachowania w stosunku do rówieśników. Taki brak reguł, niekonsekwencja w stosowaniu dyscypliny prowadzą przyszłości do przejawiania agresji przez młodą osobę wobec innych osób
- Po trzecie, poziom agresji zwiększa rodzic „nie znoszący sprzeciwu”, używający takich metod jak: bicie, brutalne traktowanie, ostre wybuchy gniewu. Jak wiemy, przemoc rodzi przemoc. Dziecko, które ciągle żyje w przemocy, w domu gdzie często dochodzi do kłótni, do rękoczynów , uczy się tej przemocy. Nie wie, że można żyć inaczej.
- Temperament, czyli cecha odziedziczona, ma swoje znaczenie dla poziomu agresji. Dziecko o tak zwanym gorącym temperamencie ma większą szansę na wytworzenie agresywnego wzorca zachowań w kontaktach z ludźmi niż dziecko spokojne. Zdarza się również, że dziecko zachowuje się agresywnie, dlatego, że jest chore, ma jakąś dysfunkcję. W takim przypadku trzeba zwrócić się o pomoc do specjalisty.

Czynniki, które są szkole

- Adresatami agresji w szkole są uczniowie, nauczyciele, rodzice, którzy występują w roli ofiar, świadków i sprawców przemocy
- Brak reakcji na dostrzeżoną przemoc
- Brak reakcji na informacje od dzieci i rodziców
- Brak komunikacji pomiędzy rodzicami i nauczycielami
- Ofiara przemocy nie ma żadnych szans na uzyskanie jakiegokolwiek pomocy ze strony dorosłych, a sprawcy czują się bezkarni.
- Zbyt słaby nadzór pracowników szkoły na przerwach i w miejscach, w których przemoc najczęściej zachodzi [ubikacje, szatnie, wnęki], również sprzyja rozwojowi różnych form agresji

Czynniki, które są w środowisku lokalnym

- Młodzi ludzie zachowują się bardziej agresywnie, gdy mają okazję obserwować kogoś zachowującego się ten sam sposób
- Naśladowanie tzw. „modela”
- Tolerancja agresywnego zachowania wśród osób dorosłych – brak reakcji „znieczulica społeczna”
- Nadmiar wolnego czasu
- Brak zainteresowania dzieckiem ze strony rodziców
- Brak zainteresowań ze strony osób małoletnich

Czynniki, które tkwią w środkach masowego przekazu

- Działanie środków masowego przekazu na ludzką świadomość i podświadomość – telewizja, radio, internet
- Współczesny telewidz najczęściej ogląda filmy pełne przemocy
- Przejęcie przez media roli wychowawczej i edukacyjnej
- Pokazywanie przez media wzorców postępowania
- Powstanie problemów z nawiązywaniem kontaktów z rówieśnikami
- Słaba odporność na frustrację
- Impulsywne działanie

Dlaczego dzieci są agresywne?

- Agresywne zachowanie przynosi mu korzyść - uczeń dostaje nagrodę, najczęściej w postaci akceptacji grupy podobnych sobie
- Agresywne zachowanie jako naśladownictwo
- Niedożywienie

Odpowiedzialność nieletnich

PODSTAWA PRAWNA

§

Ustawa o przeciwdziałaniu w sprawach
nieletnich
(z dn. 26 października 1982r.)

NIELETNI

- przejawia objawy demoralizacji
- w wieku 13-17 dopuściła się czynu karalnego
- do 21 roku życia, jeśli wobec niej Sąd zastosował środki wychowawcze lub poprawcze

CZYN KARALNY

Jest to czyn zabroniony przez obowiązujące przepisy prawa określony jako przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w Kodeksie Wykroczeń

CZYN KARALNY

Obejmuje wszystkie przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, na wniosek oraz oskarżenia prywatnego, jak również wszystkie jego formy stadialne, takie jak dokonanie, usiłowanie, przygotowanie, a także formy zjawiskowe przestępstwa, takie jak: sprawstwo, podżeganie i pomocnictwo

Czym jest agresja wobec prawa ?

- Naruszanie zasad współżycia społecznego (demoralizacja)
- Przesłębstwo
art. 207 Kodeksu Karnego

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca

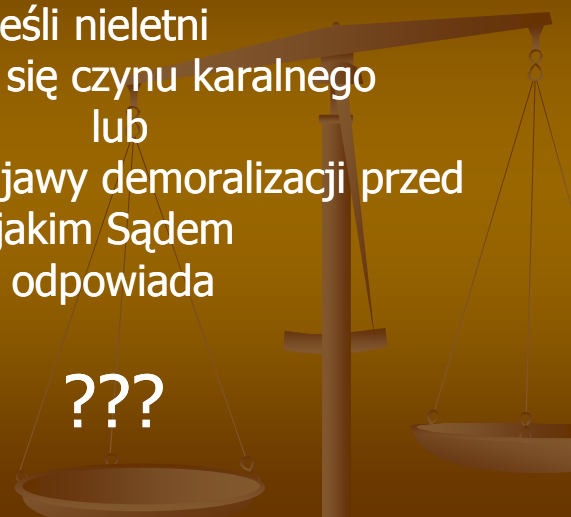
podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Czym jest agresja wobec prawa ?

- art. 288 Kodeksu Karnego lub art. 124 Kodeksu Wykroczeń (uszkodzenie mienia)
- art. 226 Kodeksu Karnego (znieważenie funkcjonariusza publicznego)
- art. 157 Kodeksu karnego (naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156 § 1)

A faint, stylized image of a balance scale is visible in the background of the slide, positioned on the right side.

Jeśli nieletni
dopuści się czynu karalnego
lub
przejawia objawy demoralizacji przed
jakim Sądem
odpowiada

???

W sprawach nieletnich właściwym
jest
Sąd dla Nieletnich

Pełna nazwa brzmi:

Sąd Rejonowy
Warszawa Praga Północ
V Wydział Rodzinny i Nieletnich

Zapobieganie agresji

- Kara „psychologiczna”, tzn. manifestowanie przykrości, jaką sprawiło nam naganne zachowanie.
- Unikać należy wyrzutów, pouczenia, dawania tzw. dobrych przykładów
- Eliminowanie zachowań agresywnych poprzez wzmocnienie czynników chroniących, powstrzymujących rozwój przemocy
- Silna więź z rodzicami
- Zainteresowanie dziecka nauką szkolną
- W zarządzaniu szkołą ważne jest stworzenie takich warunków dla społeczności, które będą utrudniały agresorom [małym i dużym] stosowanie przemocy

Zapobieganie agresji

- Rozmowa z pedagogiem, psychologiem na temat zachowania (wysłuchanie pokrzywdzonego jak i sprawcy)
- Szukanie przyczyn agresywnego zachowania
- Powiadomienie rodziców i rozmowa z nimi
- Profilaktyka – warsztaty z dzieckiem, terapia, itp...
- Budowanie więzi między uczniami
- Sport (wędkarstwo, pływanie, itp..)
- Uświadomienie dziecka i rodzicom odpowiedzialności prawnej i karnej
- Powiadomienie organów ścigania – Policji, Prokuratury, Sądu Rodzinnego
- Powiadomienie innych instytucji wspierania rodziny – Ośrodki Pomocy Społecznej, Ośrodki Socjoterapeutyczne

Spółeczny obowiązek zawiadamiania o przejawach demoralizacji i o czynach karalnych

Art. 4 §1 u.p.n. na każdego

- kto stwierdził istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszenie przez niego zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzania się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, udział w grupach przestępczych
- nakłada społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu a w szczególności zawiadomienia o tym fakcie rodziców lub opiekuna prawnego nieletniego, policji, sądu rodzinnego lub innego właściwego w tych sprawach organu.

Prawny obowiązek zawiadamiania o czynach ściganych z urzędu

Zgodnie z treścią art. 4 § 3 u.p.n. instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym Sąd Rodzinny lub Policję.

Mają również obowiązek przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia przestępstwa czynu, który popełnił nieletni.

Dziękuję za uwagę !

